

Нефьодова І. В., Залужна Г. В.

МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВА І КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

В останні роки у вищих навчальних закладах запроваджується модульно-рейтингова система оцінювання знань. Важливим є запровадження такої системи аналізу навчальної діяльності студентів, яка сприяла б створенню оптимальних умов для професійної підготовки фахівців. Рейтингова система оцінювання широко використовується у багатьох країнах світу. Навряд чи варто її сліпо копіювати, переносити на наше дидактичне поле, як і чужу систему освіти взагалі, але корисне, прийнятне доцільно запозичити.

Стосовно модульно-рейтингової системи варто виділити два основоположних поняття – "модуль" і "рейтинг". У педагогіці модуль – це функціональний вузол навчально-виховного процесу, довершений блок дидактично адаптованої інформації. Навчальний модуль – це цілісна функціональна одиниця, що оптимізує психосоціальний розвиток того, хто вчиться, і того, хто навчає. Отже, навчальний модуль – це змістовий модуль, сконструйований особливим чином. Він дістає процесуально-функціональне втілення у наперед спроектованому формі-модулі.

Рейтинг (англ. *rating* – оцінка, порядок, класифікація) – термін, який означає суб'єктивну оцінку явища за заданою шкалою. За допомогою рейтингу здійснюється первинна класифікація соціально-педагогічних об'єктів за ступенем вираження спільної для них властивості. У педагогічних науках рейтинг служить основою для побудови різноманітних шкал оцінок, зокрема при оцінюванні різних сторін навчальної і педагогічної діяльності, популярності чи престижності професій серед молоді тощо. Одержані при цьому дані звичайно мають характер порядкових шкал. Рейтингова система передбачає визначення рівня оволодіння студентами змістом навчального матеріалу модуля, цілісного курсу, сформованості умінь і навичок.

Для запровадження модульно-рейтингової системи (МРС) необхідно дотримуватися таких правил:

1. Забезпечити готовність викладачів і студентів працювати за модульно-рейтинговою системою.
2. Здійснити необхідну методичну підготовку викладачів до запровадження МРС.
3. Запровадити науково обґрунтовану і методично забезпечену самостійну навчальну роботу студентів.
4. Домогтися запровадження модульного навчання: з кожної навчальної дисципліни чітко визначити навчальні модулі; обґрунтувати оцінювання кожного модуля в залікових одиницях.
5. Здійснити необхідну організаційно-методичну підготовку: налагодити систему аналізу й оцінювання знань, умінь та навичок (ЗУН) кожного

студента за результатами опанування певних модулів; підготувати комп'ютерні програми для використання тестових методик перевірки якості ЗУН; налагодити ретельний облік результатів звітів за виконанням модульних завдань; в індивідуальних планах викладачів передбачити години для здійснення аналізу й оцінювання навчальної роботи студентів; у кожній навчальній дисципліні визначити числові параметри переведення кількісних показників (кредитів) в офіційні оцінки знань студентів.

6. Забезпечити відкритість оцінювання навчальної діяльності студентів.

7. Визначити науково обґрунтовані обсяги навчальних завдань для самостійної роботи студентів на міжпредметному рівні з урахуванням бюджету часу, що виділяється на навчальну роботу.

Досвід запровадження модульно-рейтингової системи оцінювання навчальної діяльності студентів дає підстави стверджувати, що вона має переваги, наукове обґрунтування яких переконливо сформулював професор А.М. Алексюк у монографії "Педагогіка вищої освіти України".

Для студентів ці переваги полягають у тому, що:

- навчальний рейтинг активізує самостійну роботу студентів (СРС), робить її ритмічною і систематичною впродовж семестру;
- формується позитивна мотивація навчальної діяльності;
- стимулюється самостійність, ініціативність, відповідальність, творчість, змагальність, дбайливість;
- студент зорієнтований на самостійний науковий пошук, що сприяє інтелектуальному розвитку особистості;
- підвищується об'єктивність оцінювання ЗУН, збільшується ймовірність уникнення випадковостей;
- зменшується навантаження під час екзаменів та заліків;
- здобуті знання більш глибокі і міцні;
- отримується особисте задоволення від процесу учіння.

Для викладачів є:

- реальна можливість індивідуалізації навчання та диференційованого підходу;
- можливість допомогти студентам у навчальній роботі, рівномірно розподілити навантаження протягом семестру;
- можливість уникнути конфліктів, які часто виникають у результаті підсумкової перевірки знань на екзамені.

Нинішній етап розвитку національної вищої освіти характеризується модернізацією і реформуванням, спрямованими на приєднання до Болонського процесу з метою входження в європейський освітній і науковий простір. Болонський процес – це здійснення структурного реформування вищої освіти, зміна освітніх програм, форм і методів навчання, контролю і оцінювання навчальних досягнень студента з метою підвищення якості освіти, спроможності випускників вищих навчальних закладів до працевлаштування на європейському ринку праці. Цей процес ґрунтується на цінностях європейської освіти і культури і не нівелює національні

особливості освітньої системи України. Його метою є прийняття зручних і зрозумілих градацій дипломів, ступенів і кваліфікацій, введення двоступеневої структури вищої освіти (бакалавр – магістр), використання єдиної системи кредитних одиниць (ECTS – Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи) і додатків до дипломів, розробка, підтримка і розвиток європейських стандартів якості освіти, усунення наявних перепон для підвищення мобільності студентів, викладачів, науковців. Впровадження кредитно-модульної системи навчання передбачає реорганізацію традиційної схеми "навчальний семестр – навчальний рік, навчальний курс", раціональний поділ навчального матеріалу дисципліни на модулі й перевірку якості засвоєння теоретичного і практичного матеріалу кожного модуля, використання більш широкій шкали оцінювання знань, вирішальний вплив суми балів, одержаних протягом семестру, на підсумкову оцінку.

Кредитно-модульна організація навчання за своєю суттю є гуманістичною. Вона базується на засадах суб'єктно-суб'єктної, толерантної, партнерської педагогіки. Траєкторію свого навчання, індивідуальну програму своєї освіти визначає сам студент з допомогою викладача – тьютора (опікуна). Навчання має рівномірно розподілений, рівномірно напружений характер упродовж всього терміну перебування студента у ВНЗ. І найголовніше, ця система гарантує високу якість підготовки, а значить, убезпечує студента від професійної непридатності після завершення навчання.

Модернізація навчального процесу в руслі вимог Болонської декларації передбачає значне збільшення обсягів самостійної роботи студента (до 50-60 %), індивідуалізацію навчання. Це в свою чергу потребує належного науково-методичного забезпечення навчального процесу, відповідної матеріальної бази, поліпшення фінансово-побутового стану студента.

Всі ці зміни вимагають від викладача ВНЗ ґрунтовних знань, умінь і компетентності в організації своєї діяльності на новій методичній і технологічній базі – кредитно-модульній і акумулюючій системі навчання.

Як бачимо і модульно-рейтингова, і кредитно-модульна система організації навчання, аналізу й оцінювання навчальної діяльності студентів – це важливий крок у напрямку інтенсифікації й оптимізації навчально-виховного процесу у вищій школі. Але вони потребують від науково-педагогічних працівників належної психолого-педагогічної підготовки, перебудови організаційних і методичних аспектів навчально-виховного процесу.

Література:

1. Алексюк АМ. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія. – К.: Либідь, 1998. – 557 с.
- Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. – К.: Знання,

2005. – 486 с.